

Helseplattformen – en IT-skandale i Midt-Norge

LEDER

MONICA ENGSTRØM

monica.j.engstrom@ntnu.no

Monica Engstrøm er spesialist i bryst- og endokrinkirurg og overlege ved Kirurgisk klinikk, St. Olavs hospital. Hun er tillitsvalgt for overlegene ved Kirurgisk klinikk.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Når er en sak så alvorlig at leger sender e-post til statsråder og stortingsrepresentanter? Jo, når pasientsikkerheten i en hel helseregion er truet, helsetjenestens kapasitet nedskaleres med viten og vilje og penger og prestisje veier tyngst.

Den 12. november 2022 ble journalsystemet Helseplattformen, levert av amerikanske Epic Systems, innført ved St. Olavs hospital. Vi har nå fått et system som er usedvanlig lite brukervennlig. Dette viktigste verktøyet for drift og dokumentasjon som et sykehus har, bidrar derimot til truet pasientsikkerhet, redusert effektivitet og enorme kostnader. Hvordan kunne dette skje?

Helseplattformen var et pilotprosjekt i Midt-Norge før et eventuelt landsdekkende felles journalsystem. I tillegg var målene med Helseplattformen lettere informasjonsflyt gjennom hele helsetjenesten samt bedring i effektivitet, ressursbruk, kvalitet og pasientsikkerhet (1). For flere år siden ble det klart at resten av landet ikke skal bruke Helseplattformen. Fastleger i Midt-Norge vil ikke ha systemet fordi det gir ineffektiv drift og stort inntektstap. Målene ble altså borte, men systemet ble innført likevel. Og det virkelig alvorlige er at tapet av effektivitet truer pasientsikkerheten. Da Epic ble valgt som leverandør, forelå det god dokumentasjon på problemer i andre land som Danmark, Finland og Nederland. Vi har nå fått et dyrt IT-system fra 1990-tallet tilpasset et amerikansk samfunn og helsevesen.

«Vi var alvorlig bekymret på forhånd, og det ble verre kaos enn fryktet»

Vi var alvorlig bekymret på forhånd, og det ble verre kaos enn fryktet. Pasientsikkerheten trues på grunn av feil i systemet, katastrofalt dårlig legemiddelhåndtering, manglende kontroll på henvisninger og ventelister samt at feil og tidstyver fører til redusert kapasitet.

Kommunikasjon med fastleger og internt i sykehuset er vanskelig og uoversiktlig. På toppen av dette uteblir lovpålagte meldinger til nasjonale registre, vi taper inntekt på grunn av færre behandlede pasienter, og vi har betydelig merutgifter til overtid. Etter fire uker meldte administrerende direktør at St. Olavs hospital har ekstra kostnader på 25 millioner kroner hver uke (2). For oss som jobber her, er arbeidsmiljøet preget av betydelig stress, frustrasjon og bekymring, og slitasjen på personalet er stor.

Det har ikke manglet på advarsler og bekymringer. Mange sa fra på forhånd. Først gikk vi tjenestevei i ulike møter, gjennom lederlinje og lokalt tillitsvalgtapparat. Vi hadde allmøter for leger både før og etter innføringen. Vi ga gjentatte og tydelige råd til sykehusledelsen om å ikke innføre Helseplattformen. Vi sendte bekymringsmeldinger til Statsforvalteren. Legevaktlegene fra Trondheim kommune, som innførte Helseplattformen i mai 2022, kom også med advarsler (3), og det har ikke manglet på medieoppslag. Likevel ble Helseplattformen innført.

Vi hadde et velfungerende journalsystem. Midt-Norge har brukt Doculive siden 1999. Dette har blitt jevnlig oppdatert, var brukervennlig og kommuniserte godt med andre systemer. Fra ledelseshold ble det sagt at systemene ikke ble oppdatert, manglet support og ikke var myndighetsgodkjente. Det stemmer ikke. Likevel har argumentene blitt brukt helt opp på ministernivå uten dokumentasjon.

Fortsatt ser ledelsen kun utsettelse, feilretting og forsøk på forbedring som aktuell strategi (4). Dette vil kun føre til pasientskade, økte utgifter og utslitte ansatte. Helsetjenesten i Midt-Norge blir rasert. Befolkningen i regionen vår taper på dette, liv og helse står på spill. Dette er ikke bærekraftig drift av sykehus. Penger som skulle ha vært brukt til pasientbehandling, må nå brukes for å redde et datasystem som aldri kommer til å fungere godt i Norge. Danmark med Sundhedsplattformen og Finland med Apotti har vært i samme situasjon, og vi kjenner igjen erfaringene som beskrives fra disse landene (5).

«Penger som skulle ha vært brukt til pasientbehandling, må nå brukes for å redde et datasystem som aldri kommer til å fungere godt i Norge»

Sykehusene skal drive god og sikker pasientbehandling. Ledelsens oppgave er å legge til rette for at ansatte skal kunne utføre denne oppgaven, inkludert sørge for gode verktøy. Vi har nå fått innført et IT-system som fungerer dårligere enn det vi hadde, med en prosess uten reserveplan. Ingen av dem med myndighet har hittil vært modige nok til å stoppe galskapen og si at «vi tok feil». Ansvaret skyves mellom Helseplattformen AS, Helse Midt-Norge, St. Olavs hospital, helseministeren, styrer og direktører. Hvordan kunne dette skje?

Hva kan gjøres for å snu katastrofen? Rundt 4 milliarder kroner er allerede brukt, og i Finland har summen kommet opp i 8 milliarder. Her i Norge kan Helseplattformen stoppes før vi kommer opp i slike summer. Det trengs en bred samfunnsøkonomisk analyse der kostnadene ved å fortsette sammenlignes med det å gå tilbake. Vi forventer også en ekstern og uavhengig granskning av hele prosessen fra leverandørvalg til innføringen av et IT-system som har medført en stor risiko.

REFERENCES

1. Helseplattformen. <https://helseplattformen.no> Lest 9.1.2023.
2. Vi kan ikke fortsette å drive sykehuset på denne måten. Adresseavisen 12.12.2022. <https://www.adressa.no/nyheter/trondheim/i/P4v42/vi-kan-ikke-fortsette-aa-drive-sykehuset-paa-denne-maaten> Lest 9.1.2023.
3. 42 legevakt-legger: Helseplattformen er et makkverk. Adresseavisen 5.10.2022. <https://www.adressa.no/midtnorskdebatt/i/6961we/42-legevakt-legger-helseplattformen-er-et-makkverk> Lest 9.1.2023.

4. Ny plan for utrulling av Helseplattformen skal foreligge før 19. januar. Dagens Medisin 5.1.2023. <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2023/01/05/utsetter-videre-innforing-av-helseplattformen-i-helse-midt-norge/> Lest 9.1.2023.

5. Bergstrøm R. Helseplattformen har valgt et system som er utviklet for et annet helsevesen og som det er logiske problemer med å få til å fungere hos oss. Innherred 7.1.2023. <https://innherred.no/debatt/i/oQ9xd2/publiseres-7-jan-slik-ser-tastaturet-for-helseplattformen-i-danmark-ut-les-om-problemene-i-andre-land> Lest 9.1.2023.

Publisert: 11. januar 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0016

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2023. Lastet ned fra tidsskriftet.no 28. januar 2023.